

Sygn. akt XXV C 1427/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Edyta Bryzgalska

Protokolant: sekretarz sądowy Weronika Kutyla

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2022 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. R., P. R. i J. R.

przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w przymusowej restrukturyzacji

o ustalenie i zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od S. R., P. R. i J. R. łącznie na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w przymusowej restrukturyzacji kwotę 5.417 zł (słownie: pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;

III. nakazuje zwrócić S. R., P. R. i J. R. łącznie ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1.500 zł (słownie: tysiąc pięćset złotych) tytułem uiszczony zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego;

IV. nakazuje zwrócić (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w przymusowej restrukturyzacji ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. kwotę 1.500 zł (słownie: tysiąc pięćset złotych) tytułem uiszczony zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego;

V. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa koszty opinii biegłego.

Sygn. akt XXV C 1427/17

UZASADNIENIE

S. R., P. R. i J. R. pozwem z dnia 27 lipca 2017 r. (data prezentaty) zmodyfikowanym następnie pismem procesowym z dnia 3 sierpnia 2020 r. złożonym na rozprawie w dniu 4 sierpnia 2020 r. (pismo k.335-339), skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wnieśli ostatecznie o:

1. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 80.910,75 zł ewentualnie w przypadku nie podzielenia twierdzeń o solidarność o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kwoty po 26.970,25 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23 maja 2017 r. do dnia zapłaty,

2. ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 21 sierpnia 2007 r.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w podwójnej wysokości.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w dniu 21 sierpnia 2007 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę o kredyt hipoteczny indeksowany kursem CHF, na mocy której bank udzielił powodom kredytu w kwocie 318.977,45 zł.

W ocenie powodów umowa kredytu jest nieważna w całości, gdyż zawiera sprzeczny z prawem mechanizm uzależniający wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych oraz kwoty kredytu od kursu CHF. Zdaniem powodów umowa jest sprzeczna z:

- art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe i zasadą nominalizmu uregulowaną w art. 358¹ § 1 k.c. albowiem w umowie zastosowano niedopuszczalny mechanizm waloryzacji umownej – bank nie może żądać od kredytobiorców zwrotu większej kwoty środków pieniężnych aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji kredytobiorców. Ponadto art. 358¹ § 3 k.c. dopuszcza waloryzację świadczenia jedynie w przypadku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania. Celem waloryzacji jest utrzymanie świadczenia w pierwotnej wartości, przede wszystkim ze względu na inflację, dlatego też waloryzacja kredytu może odbywać się wyłącznie poprzez mechanizm zmiennego oprocentowania;
- art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo bankowe i naturą stosunku zobowiązaniowego, gdyż odsetki powinny być naliczane od kwoty wykorzystanego kredytu, czyli kwoty środków pieniężnych, które bank faktycznie wypłacił na rzecz kredytobiorców, a nie kwoty ustalonej w CHF;
- art. 69 ust. 1 oraz art. 110 ustawy – Prawo bankowe albowiem bank nie jest uprawniony do nakładania na kredytobiorców dodatkowych obciążeń finansowych, natomiast w spornej umowie bank stosując dwa różne kursy: kurs kupna do wypłaty kredytu i kurs sprzedaży do spłaty rat kredytu nałożył na powodów obowiązek uiszczania dużo wyższych odsetek i należności kredytowych.

Ponadto w ocenie powodów umowa narusza art. 353¹ k.c. oraz zasady współżycia społecznego – natura zobowiązania kredytowego sprzeciwia się takiemu ukształtowaniu stosunku prawnego, którego treść może być następnie dowolnie kształtowana przez jedną ze stron (zastrzeżenie dla banku prawa do jednostronnego ustalania wysokości rat kredytowych, odsetek i zadłużenia powodów, a także ustalania zasad waloryzacji należności kredytowych oraz odsetek).

Powodowie podnieśli też, że nie poinformowano ich o mechanizmie kredytów indeksowanych i o wszystkich konsekwencjach związanych z zacięgnięciem takiego kredytu. Ryzyko kursowe związane z umową było minimalizowane przez zapewnienia doradcy kredytowego o stabilności kursu CHF. Na żadnym etapie zawierania umowy powodom nie przedstawiono symulacji zmiany wysokości rat kredytu oraz zmiany wysokości salda kredytu w przypadku zmiany wysokości kursu CHF, co przedstawiałoby skalę ryzyka związanego z kredytem indeksowanym. Nie przedstawiono też informacji na temat sposobu wyznaczania kursu walut przez pozwanego oraz nie poruszono kwestii spreadu.

Powodowie powołując się na swój status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. wskazali, że postanowienia § 9 ust. 2, § 10 ust. 3, § 14 ust. 3 i § 20 ust. 3 pkt b umowy oraz

§ 1 aneksu stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c., ponieważ kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy jako konsumenta. Nie zostały one indywidualnie uzgodnione

i sformułowane w sposób jednoznaczny. Skutkiem abuzywności powyższych postanowień jest nieważność całej umowy kredytowej z uwagi na brak możliwości zastąpienia wadliwych klauzul innymi postanowieniami ewentualnie brak możliwości zastosowania mechanizmu indeksacji. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia o zapłatę powodowie wskazali art. 405 w zw. z art. 410 § 1 k.c. Dochodzona w roszczeniu głównym kwota stanowi sumę kwot uiszczonych bankowi tytułem rat kredytowych w okresie od października 2010 r. do lutego 2014 r. W przypadku natomiast uznania, że umowa jest ważna, a wyeliminowaniu

z umowy podlegają wyłącznie postanowienia uznane za abuzywne, powodowie dochodzą powyższych kwot jako różnicy pomiędzy wysokością rat kapitałowo-odsetkowych spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego w okresie od września 2007 r. do marca 2017 r. a wysokością rat należnych po wyeliminowaniu z umowy kredytu niedozwolonych postanowień.

Jako podstawę roszczenia o ustalenie powodowie wskazali art. 189 k.p.c. Zdaniem powodów przysługuje im interes prawny w ustaleniu nieważności umowy, gdyż umowa wyznacza zakres ich zobowiązania i stanowi dla pozwanego podstawę w ustalaniu rzekomych kwot należnych mu od powodów, a tym samym kształtuje ich sytuację prawną. Ustalenie nieważności umowy rozstrzygnie spór pomiędzy stronami i będzie stanowiło podstawę do ostatecznego rozliczenia umowy.

W odpowiedzi na pozew oraz modyfikację powództwa (...) Bank S.A.

w W. kwestionując roszczenie powodów co do zasady i wysokości wniósł

o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw (odpowiedź na pozew k.79-100, odpowiedź na modyfikację k.350-355).

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby umowa kredytu hipotecznego zawarta

z powodami była nieważna w całości lub w jakiegokolwiek części oraz aby zawierała niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. lub naruszające art. 353⁽¹⁾ k.c. Pozwany wskazał, że umowa nie jest sprzeczna z art. 69 Prawa bankowego i art. 358⁽¹⁾ § 2 k.c. oraz nie narusza zasady swobody umów (art. 353⁽¹⁾ k.c.). Nie jest również sprzeczna

z zasadami współżycia społecznego. Zaznaczył, że wskazana w umowie indeksacja nie miała na celu waloryzacji świadczenia, ale umożliwienie powodom zastosowania stóp referencyjnych odnoszących się do CHF, tj. LIBOR, a nie do PLN, tj. WIBOR, na potrzeby ustalenia wysokości odsetek. W ocenie pozwanego brak jest uzasadnionych podstaw do uznania, że mechanizm indeksacji przewidziany w umowie jest w całości czy też w części nieskuteczny, a tworzenie fikcji kredytu złotówkowego z oprocentowaniem uwzględniającym stawkę LIBOR jest rażąco nieprawidłowe ekonomicznie. Pozwany podniósł, że nie zachęcał ani nie namawiał powodów do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do CHF. Powodowie świadomie i dobrowolnie zawnieśli o udzielenie kredytu indeksowanego i zostali poinformowani o związanym z nim ryzyku. Pozwany podniósł, że powodowie przez prawie dekadę nie kwestionowali umowy i nie uważali jej postanowień za abuzywne w czasie, kiedy kurs franka był dla nich korzystny. Zaprzeczył, aby powodowie nie zostali poinformowani

o ryzykach i kosztach związanych z zawarciem umowy kredytu i zaciągnięciem kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Pozwany wskazał, że powodowie przed zawarciem umowy otrzymali do zapoznania się obszerną dokumentację na temat ryzyk związanych z kredytem indeksowanym do CHF. Pozwany zanegował, aby dowolnie kształtował tabelę kursową. Podniósł, że stosowany przez niego mechanizm ustalania kursów był oparty na kursach obowiązujących na rynku międzybankowym, był kursem rynkowym,

a określone w umowie zasady ustalania kursów są kompletne. Spread walutowy jest naturalnym elementem związanym z transakcjami wymiany walut, a fakt, że kurs kupna jest niższy od kursu sprzedaży jest notoryjny. Bank jako uczestnik rynku walutowego również ponosi koszty spreadu zawierając transakcje na rynku walutowym. Pozwany wskazał, że treść umowy w zakresie indeksacji kredytu do waluty CHF była indywidualnie negocjowana między stronami. Indeksacja była korzystna dla powodów, lecz wiązała się z ryzykiem, który strona powodowa zaakceptowała. Pozwany wskazał też, że brak jest nierównowagi kontraktowej pomiędzy stronami, w szczególności pozwany nie jest beneficjentem umocnienia się waluty CHF, ponieważ jest dotknięty konsekwencjami tego wzrostu w tym samym stopniu co strona powodowa, z uwagi na konieczność zawierania przeciwstawnych transakcji walutowych dla obsługi udzielonego kredytu. Pozwany podniósł nadto, że kredyt mógł być w każdym czasie przewalutowany, a uprawnienie do przewalutowania kredytu stanowiło i nadal stanowi istotne narzędzie kontroli poziomu ryzyka kursowego oraz umożliwia zakończenie ekspozycji na to ryzyko. Wskazał też, że ryzyko walutowe było rekompensowane znacznie niższym oprocentowaniem kredytu w porównaniu do kredytu

w PLN. Pozwany zakwestionował istnienie przesłanek do uznania postanowień umowy kredytu za nieważne albo niewiążące powodów. Pozwany zaprzeczył, aby wzbogacił się kosztem powodów, którzy zrealizowali swój cel za pomocą środków uzyskanych z kredytu, zwiększając tym samym swoje aktywa. Pozwany zakwestionował interes prawny w ustaleniu nieważności umowy podnosząc, że powodowie wystąpili z dalej idącym powództwem o świadczenie.

Na rozprawie w dniu 30 listopada 2022 r., na której zamknięto przewód sądowy, strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 r. (...) Bank S.A. posiadał w swojej ofercie zarówno kredyty złotówkowe, jak i indeksowane do waluty CHF. Kredyty indeksowane kursem franka były wówczas najkorzystniejsze z uwagi na tendencję spadkową CHF oraz niskie oprocentowanie według stawki referencyjnej LIBOR. Procedura ubiegania się o kredyt hipoteczny rozpoczynała się od przeprowadzenia rozmowy z klientem i ustaleniu jego oczekiwań. Wówczas były wykonywane symulacje kredytowe, następnie był wypełniany wniosek kredytowy, w którym klient wskazywał oczekiwaną wysokość kredytu, walutę kredytu, podstawowe zabezpieczenia, wskazywał swoje zarobki oraz posiadane aktywa. Tak wypełniony wniosek wraz z załącznikami był przysyłany do centrali i na jego podstawie była wydawana decyzja kredytowa. Po poinformowaniu klienta o decyzji kredytowej i zdecydowaniu się na ofertę banku była przygotowywana umowa kredytu. Jeśli klient zdecydował się na zawarcie umowy była podpisywana umowa.

fakty znane Sądowi z urzędu

W 2007 r. P. R. i J. R. poszukiwali kredytu na zakup lokalu mieszkalnego w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych. Korzystali z pomocy pośrednika finansowego, który pomagał im znaleźć również lokal mieszkalny. P. R. pracowała wówczas w firmie ubezpieczeniowej, miała wykształcenie średnie. J. R. z zawodu był kucharzem. Z uwagi na to, że P. R. i J. R. nie mieli zdolności kredytowej do kredytu przystąpiła również S. R. – matka powoda. S. R. miała wykształcenie średnie, z zawodu była florystką. Powodom przedstawiono ofertę kredytu złotowego i indeksowanego kursem CHF. Powodowie wybrali ofertę kredytu indeksowanego z uwagi na niższą ratę.

dowód: zlecenie poszukiwania nieruchomości k.106-107, wnioski kredytowe k.108-111v i k.112-115, oświadczenia kredytobiorcy o wyborze waluty obcej k.117, 118, 119, częściowo zeznania P. R. k.344v-345 w zw. z k.307-307v, częściowo zeznania J. R. k.345-345v

Po wejściu w życie Rekomendacji S obowiązkiem doradcy było przedstawienie w pierwszej kolejności oferty kredytu w PLN, a dopiero po odrzuceniu tej oferty kredytu powiązanego z walutą obcą. Zgodnie z Rekomendacją S udzielenie kredytu indeksowanego wymagało wyższej zdolności kredytowej niż w przypadku kredytów złotych. Decyzja o wyborze waluty kredytu zawsze należała do kredytobiorcy i wynagrodzenie prowizyjne pracowników nie było uzależnione od waluty, w jakiej klient zawarł umowę.

dowód: Rekomendacja S znana Sądowi z urzędu

W dniu 1 sierpnia 2007 r. powodowie złożyli w (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddział w Ł. wniosek o udzielenie kredytu. W rubryce „kwota i cel kredytu” wskazano łączną kwotę kredytu 310.000 zł – indeksowaną kursem waluty CHF, z jednoczesnym określeniem okresu kredytowania na 360 miesięcy (30 lat). Celem kredytowania miał być zakup mieszkania na rynku wtórnym, refinansowanie kredytu mieszkaniowego, pokrycie kosztów ubezpieczeń.

dowód: wnioski kredytowe k.108-111v i k.112-115

Razem z wnioskiem kredytowym powodowie złożyli oświadczenie kredytobiorcy

o wyborze waluty obcej, przedstawiające wpływ zmian oprocentowania i kursu waluty kredytu na wysokość miesięcznych rat przy założeniu, że wysokość kredytu wynosi 150 tys. zł, okres spłaty kredytu wynosi 15 lat, oprocentowanie kredytu złotowego wynosi 6%, a indeksowanego do CHF 3%. W symulacji przedstawiono warianty zakładające, że:

a. kurs CHF oraz stopy procentowe kształtują się na poziomie z dnia sporządzenia symulacji (rata kredytu w PLN – 1.259,13 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF – 1.032,91 zł);

b. stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20 % (wskazano, że sytuacja ta nie dotyczy kredytu w PLN; rata kredytu indeksowanego do CHF – 1.510,96 zł);

c. kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,3752 PLN, co daje wzrost o 15,6 % (wskazano, że sytuacja ta nie dotyczy kredytu w PLN; rata kredytu indeksowanego do CHF – 1.194,04 zł);

d. stopa procentowa wzrośnie o 400 punktów bazowych (rata kredytu w PLN – 1.599,36 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF – 1.340,21 zł);

e. stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 1,83 p.p. w przypadku kredytów w PLN i o 0,518 p.p. w przypadku kredytów indeksowanych kursem CHF (rata kredytu w PLN – 1.409,57 zł; rata kredytu indeksowanego do CHF – 1.070,10 zł).

Powodowie oświadczyli, że zostali poinformowani, że tabela ma charakter jedynie przykładowy i nie będą na jej podstawie wywodzić żadnych roszczeń wobec banku oraz że po zapoznaniu się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej wnoszą o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej.

dowód: oświadczenia kredytobiorcy o wyborze waluty obcej k.117, 118, 119

W dniu 24 sierpnia 2007 r. pomiędzy (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddział w Ł. a S. R., P. R. i J. R. jako kredytobiorcami, została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, na podstawie której bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 318.977,45 zł indeksowanego kursem CHF (§ 1 ust. 1 umowy). Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 139.230,66 CHF, rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 1 umowy).

Spłata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych ratach równych kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 2 umowy).

Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,36 % w skali roku, na które składała się suma obowiązującej stawki DBCHF i stałej marży banku, która wynosiła 1,65%. Kredytobiorcy oświadczyli że są świadomi ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 3 umowy).

Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wynosiłaby równowartość 693,93 CHF. Rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat (§ 1 ust. 4 umowy).

Na dzień sporządzenia umowy odsetki karne kredytu wynosiły 8,72% i miały ulec zmianie w przypadku zmiany indeksu DBCHF na zasadach określonych w § 13 umowy i być nie większe niż odsetki maksymalne. Natomiast po

przewalutowaniu kredytu na PLN odsetki karne na dzień sporządzenia umowy wynosiły 17,32%, nie więcej niż odsetki maksymalne i ulegały zmianie w przypadku zmiany indeksu DBPLN (§ 1 ust. 5 umowy).

Jednorazowa prowizja za udzielenie kredytu została ustalona na 0 zł (§ 1 ust. 6 umowy).

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy kredytu wynosił 253.732 zł (podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego). Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu była uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (§ 1 ust. 7 umowy).

Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 4,45%, przy czym ostateczna wysokość rzeczywistej rocznej stopy procentowej była uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (§ 1 ust. 8 umowy).

Kredyt bank wypłacał bezgotówkowo jednorazowo na rachunki podmiotów wskazanych we wniosku o wypłatę, o ile nie było to sprzeczne z postanowieniami umowy – w terminach i wysokościach określonych w umowie kredytowej (§ 1 ust. 10 umowy).

W § 2 ust. 1 umowy ustalono, że kredyt jest przeznaczony:

- a) w wysokości 270.000 zł na pokrycie części ceny nabycia nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...), położony w W. przy ul. (...),
- b) w wysokości 20.000 zł na refinansowanie części zapłaconej ceny,
- c) w wysokości 3.189,77 na uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości,
- d) w wysokości 8.206,43 zł na pokrycie składek ubezpieczeniowych, o których mowa w § 4 ust. 1 umowy,
- e) w wysokości 8.900 zł na pokrycie opłaty notarialnej,
- f) w wysokości 7.500 zł na pokrycie prowizji biura obrotu nieruchomościami,
- g) w wysokości 224,32 zł na uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu,
- h) w wysokości 956,93 zł na uiszczenie składki z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę kaucyjną na rzecz banku w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu określonej w § 1 ust. 1 na lokalu mieszkalnym nr (...), położonym w W. przy ul. (...).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były również: 1) ubezpieczenie na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki przez trzy pierwsze miesiące okresu kredytowania, 2) cesja na rzecz banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia, powodzi i innych zdarzeń losowych na sumę ubezpieczeniową odpowiadającą wartości odtworzeniowej budynku, a jeżeli wartość odtworzeniowa nie została ustalona lub umowa dotyczy lokalu na kwotę odpowiadającą wartości rynkowej nieruchomości lub na inną kwotę zaakceptowaną przez bank, 3) weksel in blanco wraz z deklaracją do czasu przedstawienia w banku odpisu KW nieruchomości zawierającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku lub do końca ochrony ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego

w zależności od tego co nastąpi później, 4) ubezpieczenie od ryzyka utraty wartości nieruchomości przez okres 5 lat od daty uruchomienia kredytu.

W § 4 umowy kredytobiorcy oświadczyli, że wyrażają zgodę na uczestnictwo w programie (...) w ramach ubezpieczenia od ryzyka braku możliwości spłaty kredytu z powodu utraty źródła dochodu – wysokość składki za pierwszy rok ubezpieczenia wynosiła 4.784,66 zł oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym – wysokość składki za pierwsze dwa lata ubezpieczenia wynosi 3.189,77 zł, a także ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych – wysokość składki za pierwszy rok ubezpieczenia wynosi 232 zł.

Warunkiem uruchomienia kredytu było m.in. złożenie wypełnionego wniosku o wypłatę kredytu lub jego transzy (§ 5 ust. 1 lit. h umowy).

Zgodnie z definicją zawartą w § 6 ust. 1 umowy bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana tabelą kursów jest sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy.

Zgodnie z definicją zawartą w § 6 ust. 14 umowy waluta indeksacyjna to waluta CHF.

W myśl § 7 ust. 1 umowy wysokość rat odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat, który miał być doręczony w dniu uruchomienia poszczególnych transz w przypadku kredytu transzowego, zaś wysokość rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat po wypłacie całości kredytu, rezygnacji przez kredytobiorców z pozostałej części kredytu lub wygaśnięciu roszczenia kredytobiorców

o uruchomienie pozostałej części kredytu. Harmonogramy miały stanowić integralną część umowy kredytu. Każdorazowy harmonogram określał wysokość rat spłaty przez okres dwóch lat kredytowania. Przed upływem dwóch lat kredytobiorcy mieli otrzymać harmonogram na kolejny dwuletni okres trwania umowy kredytu. Na wniosek kredytobiorców bank zobowiązał się przesłać harmonogram na cały okres kredytowania.

W § 9 ust. 1 umowy ustalono, że kredytobiorcy są zobowiązani do wykorzystania kredytu lub I transzy w terminie 90 dni od dnia sporządzenia umowy, w przypadku kredytu udzielonego w transzach wnioski o wypłatę niewykorzystanej części kredytu nie może być złożony później niż w terminie 90 dni od dnia wypłaty ostatniej transzy. Po tym terminie kredytobiorcom nie przysługuje roszczenie o wypłatę.

W § 9 ust. 2 umowy ustalono, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w tabeli kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

W § 10 ust. 1 umowy kredytobiorcy zobowiązali się dokonać w okresie objętym umową spłaty rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w aktualnym harmonogramie spłat.

Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

Zgodnie z § 10 ust. 7 umowy sposób i terminy zarachowania spłat określał Regulamin.

W § 11 umowy przyznano kredytobiorcom uprawnienie do wcześniejszej spłaty kredytu.

W myśl § 13 ust. 1 umowy oprocentowanie było zmienne i ulegało zmianie

w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBCHF. Indeks DBCHF dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek LIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę (§ 13 ust. 2 umowy). Zgodnie z § 13 ust. 5 i 6 umowy indeks DBCHF ulega zmianie w okresach miesięcznych i obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość indeksu jest różna od obowiązującej stawki indeksu DBCHF o przynajmniej 0,1 punktu procentowego.

W przypadku likwidacji stawki LIBOR, bank w terminie 14-stu dni od daty jej likwidacji określi nowy czynnik, na podstawie, którego będzie określone oprocentowanie kredytu, nie spowoduje to jednak zwiększenia marży ryzyka banku. Nowy wskaźnik będzie obowiązywać od 1-go dnia kwartału następującego po kwartale, w którym stawka LIBOR ulegnie likwidacji.

Zgodnie z § 14 ust. 1 i 2 umowy w przypadku nie spłacenia przez kredytobiorców w terminie całości lub części raty spłaty wynikającej z umowy kredytu, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym, zaś bank nalicza od wymagalnego kapitału odsetki karne w wysokości podwojonego oprocentowania umownego z zastrzeżeniem ust. 3.

W myśl § 14 ust. 3 umowy, jeżeli kredytobiorcy, mimo upływu wypowiedzenia, nie uregulowali należności, bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania bank miał pobierać od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego I transzy.

Stosownie do § 15 ust. 1 umowy bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji za wykonanie czynności pozostających w związku z zawartą umową kredytową w wysokości obowiązującej w Tabeli Prowizji i Opłat obowiązującej w dniu dokonania czynności.

W § 19 ust. 2-6 umowy wskazano, że uczestnictwo w programie (...) Bank (...) jest dobrowolne. W kolejnych latach opłata za uczestnictwo w programie wynosi:

- a) ubezpieczenie od ryzyka braku możliwości spłat kredytu z powodu utraty źródła dochodu – wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach trwania ubezpieczenia 1% salda zadłużenia z tytułu umowy kredytu w dniu odnowienia ubezpieczenia w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającym odnowienie ubezpieczenia,
- b) ubezpieczenie spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach trwania ubezpieczenia 1% salda zadłużenia z tytułu umowy kredytu w dniu odnowienia ubezpieczenia w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającym odnowienie ubezpieczenia,
- c) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym – wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach ubezpieczenia 0,5% kwoty kredytu pozostałej do spłaty w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającym odnowienie ubezpieczenia,
- d) ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych – wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach ubezpieczenia 0,08% sumy ubezpieczenia za jeden rok uczestnictwa w Programie.

Ochrona ubezpieczeniowa miała być kontynuowana w dalszych latach trwania umowy ubezpieczeniowej, jeżeli przed upływem okresu ubezpieczenia kredytobiorcy nie złożą pisemnego oświadczenia o rezygnacji z ochrony ubezpieczeniowej. Kredytobiorcy

w każdym momencie trwania ochrony ubezpieczeniowej mogli zrezygnować z ubezpieczenia ze skutkiem na ostatni dzień okresu, za który została uiszczona składka. Ochrona ubezpieczenia ustawała w przypadku całkowitej spłaty

kredytu (za wyjątkiem ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych), wypowiedzenia umowy kredytu albo

w innych przypadkach wskazanych w warunkach umowy ubezpieczenia. Kredytobiorcy wyrazili zgodę, aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem (...) Bank (...)

w trakcie uczestnictwa w programie, były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego, a w przypadku ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych do raty spłaty.

§ 20 umowy przyznawał kredytobiorcom uprawnienie do złożenia wniosku

o przewalutowanie kredytu na warunkach określonych w umowie. Zgodnie z § 20 ust. 3 umowy przewalutowanie następuje: 1) według kursów kupna dewiz z dnia złożenia wniosku

o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą, 2) według kursów sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku

o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN.

Zgodnie z § 20 ust. 4 umowy w przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą saldo kredytu oblicza się na podstawie obowiązujących w banku w dniu złożenia wniosku

o przewalutowanie kursów walut dewiz według wzoru wskazanego w tym ustępie.

W myśl § 20 ust. 8 umowy prowizja za przewalutowanie przeliczana jest według kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia dokonania przewalutowania.

W myśl § 22 ust. 1 umowy w razie stwierdzenia przez bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorców, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo-kapitałowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu, bank może:

a) wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części,

b) zażądać dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu bądź przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez bank.

Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością kredytobiorcy 7 dni

(§ 22 ust. 2 umowy). W myśl ust. 3 po upływie okresu wypowiedzenia umowy kredytu kredytobiorcy są zobowiązani do niezwłocznego zwrotu wykorzystanego kredytu wraz

z odsetkami należnymi bankowi za okres korzystania z kredytu.

Zgodnie z § 25 ust. 1 umowy w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie znajdowały przepisy kodeksu cywilnego, Prawa bankowego oraz Regulaminu do umowy kredytu hipotecznego, stanowiącego integralną część umowy.

Powodowie potwierdzili na umowie otrzymanie Tabeli Prowizji i Opłat i Regulaminu do umowy kredytu hipotecznego.

Załącznikami do umowy były: oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku, deklaracja wekslowa, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, pouczenie o prawie odstąpienia od umowy kredytu, oświadczenie udzielone zgodnie z art. 92a ustawy Prawo bankowe, warunki ubezpieczenia nieruchomości będących przedmiotem zabezpieczenia hipotecznego, deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia nieruchomości, deklaracja zgody na przystąpienie do ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy, ogólne warunki ubezpieczenia kredytobiorców od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy, druki wniosku o wypłatę, deklaracja ubezpieczenia z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki.

dowód: umowa k.26-31, pouczenie o prawie odstąpienia k.116, decyzja kredytowa k.123-128, zestawienie rat i odsetek k.130, Regulamin k.228-232, oświadczenie o poddaniu się egzekucji k.356

Regulamin kredytu hipotecznego (...) w § 2 wskazywał, że bankowa Tabela Kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych jest sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP; tabela jest sporządzana o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy.

W rozdziale 4 Regulaminu uregulowano szczegółowo oprocentowanie kredytu i zasady jego zmiany.

W myśl § 16 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w tabeli kursów. Poczynając od dnia przewalutowania bank pobiera od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy.

W § 19 ust. 1 Regulaminu wskazano, że kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty wynikające z harmonogramu. Spłata następuje bezgotówkowo na rachunek wskazany w aktualnym harmonogramie spłat kredytu. Zmiana rachunku nie wymaga aneksu do umowy (§ 19 ust. 3 Regulamin). W § 19 ust. 5 Regulaminu wskazano, że w przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia wpływu środków.

Zgodnie z § 21 ust. 5 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego do obcej waluty prowizja za wcześniejszą spłatę miała być przeliczona według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

W myśl § 25 ust. 2 Regulaminu wysokość składki ubezpieczenia w kolejnych latach określa Tabela prowizji i opłat. W przypadku, gdy składka doliczana jest do kwoty kredytu, bank przelicza składkę na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu sprzedaży właściwej waluty podanego w Tabeli Kursów w dniu uruchomienia kredytu/ I transzy kredytu.

Przewalutowanie kredytu uregulowano w Rozdziale 9 Regulaminu. Zgodnie z § 30 ust. 3 Regulaminu przewalutowanie następuje według kursów, z zastrzeżeniem ust. 5:

- a) kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą,
- b) sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku Tabeli kursów w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN.

W myśl § 30 ust. 4 Regulaminu w przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą saldo kredytu oblicza się na podstawie obowiązujących w banku w dniu złożenia wniosku o przewalutowanie kursów walut dewiz na podstawie wzoru opisanego w tym ustępie.

W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za przewalutowanie jest przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku Tabeli kursów z dnia dokonania przewalutowania (§ 30 ust. 9 Regulaminu).

dowód: Regulamin k.228-232

Umowa kredytu hipotecznego została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umownych zawartych w umowie kredytu, z wyłączeniem treści i postanowień objętych warunkami umowy, stanowiącymi integralną część umowy kredytu. Indywidualnie została uzgodniona kwota kredytu, waluta kredytu (w 2007 r. w ofercie (...) Bank S.A. były zarówno kredyty złotowe jak i indeksowane do walut obcych), zastosowanie indeksacji do CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, kredytobiorcy mogli wybrać PLN na WIBOR). P. R. i J. R. przeczytali umowę przed podpisaniem. Jej treść nie budziła wątpliwości.

dowód: częściowo zeznania P. R. k.344v-345 w zw. z k.307-307v, częściowo zeznania J. R. k.345-345v

Bank dokonał wypłaty środków z tytułu kredytu w dniu 24 września 2007 r. na wniosek powodów z dnia 17 września 2007 r. Saldo kredytu ustalono na 144.464,43 CHF.

dowód: zaświadczenie banku k.39, wniosek o wypłatę k.122

Powodowie nie zgłosili reklamacji co do dokonanego przez bank przeliczenia (bezsporne).

Saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone w CHF. Kredyty indeksowane do CHF były finansowane przez pozwany bank poprzez transakcje na rynku międzybankowym. Bank, aby mógł udzielić kredytu indeksowanego kursem CHF musiał wcześniej pozyskać na rynku dostęp do określonej sumy franków szwajcarskich. Pozwany nie jest beneficjentem wzrostu kursu CHF. Pozwany, aby zamknąć pozycję walutową powstałą

w związku z przeznaczeniem środków w PLN na poczet zadłużenia wyrażonego w CHF, musiał sprzedać walutę i kupić PLN. Pozwany zarządza globalnie całym portfelem kredytów walutowych i indeksowanych, przy czym proces obsługi przepływów środków finansowych w związku z tymi kredytami jest dalece zautomatyzowany. Komisja Nadzoru Bankowego przeprowadza okresowe kontrole działalności banków, w tym kontroluje źródło pozyskania środków i weryfikuje, czy nie dochodzi w tym zakresie do naruszeń prawa. Sprawozdanie finansowe banku jest ponadto badane przez biegłego rewidenta. Zaksięgowanie należności

z tytułu kredytu indeksowanego w CHF pozwalało otwarcie się banku na ryzyko walutowe. Zgodnie z przepisami zadaniem banku jest minimalizowanie ryzyka walutowego. W sytuacji gdy klient spłacał kredyt w walucie PLN, bank przeliczał środki na CHF i zmniejszał zobowiązanie klienta w CHF. Stosowanie przez pozwanego kursu kupna oraz sprzedaży wynika z przyjętej konwencji i mechanizmu funkcjonowania rynku walutowego.

W zależności od tego w jakim kierunku zawierana jest transakcja (kupno/sprzedaż waluty) transakcje są zawierane odpowiednio po kursie kupna lub kursie sprzedaży danej pary walutowej. Także w tabelach NBP występuje spread walutowy, który odpowiada różnicy pomiędzy kursem kupna a kursem sprzedaży waluty. Instrukcja o tworzeniu tabeli kursowej była dokumentem ogólnodostępnym i każdy pracownik mógł się z nią zapoznać.

dowód: zeznania świadka R. D. k.344-345

P. R. i J. R. zakupili mieszkanie ze środków kredytu (bezsporne).

Pismem z dnia 7 kwietnia 2009 r. pozwany bank informował klientów m.in. o możliwości bezpłatnej zmiany waluty kredytu (dowód: pismo banku k.227).

W dniu 4 stycznia 2010 r. w wyniku fuzji (...) Bank S.A. (...) Bank S.A. powstał (...) Bank S.A. (bezsporne).

W dniu 7 grudnia 2010 r. strony na wniosek powodów zawarły aneks do umowy, którym odroczyły płatność części rat kredytu na okres 24 miesięcy oraz ustaliły, że to końca trwania umowy wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut ustalonego przez NBP (dowód: aneks k.32-32v, informacja o zakończeniu oferty k.357). Przed zawarciem aneksu powodów pouczone o ryzyku walutowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej (dowód: oświadczenia k.120, 120v, 121).

W dniu 26 sierpnia 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984), umożliwiająca spłatę rat kapitałowo-odsetkowych oraz przedterminową spłatę pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacji. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy podstawą nowelizacji m.in. Prawa bankowego była przyjęta w grudniu 2008 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacja S (II) dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także opublikowany we wrześniu 2009 r. przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Raport o spreadach. Jej celem była ochrona praw konsumentów przed jednostronnym i dowolnym kształtowaniem wysokości zobowiązania kredytobiorcy, a także wprowadzenie przejrzystych zasad spłacania rat kredytów walutowych, przy zabezpieczeniu interesów zarówno banków, jak i ich klientów.

Kredyt spłacają wyłącznie P. R. i J. R.. Kredyt od początku jest spłacany w PLN. W okresie od dnia uruchomienia kredytu do dnia 6 kwietnia 2017 r. spłacili 218.183,58 zł.

dowód: zaświadczenie k.34, zestawienie wpłat k.34v-36, zeznania P. R. k.344v-345 w zw. z k. 307-307v, zeznania J. R. k.345-345v , zestawienie operacji – płyta CD k.431

Powodowie rozważali przewalutowanie kredytu. Nie zdecydowali się na to, gdyż liczyli, że kurs CHF się ustabilizuje (dowód: częściowo zeznania P. R. k.344v-345 w zw. z k.307-307v, częściowo zeznania J. R. k.345-345v).

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł rozwód P. R. i J. R. (dowód: odpis wyroku k.330-331).

Od 2013 r. mieszkanie jest wynajmowane (dowód: zeznania P. R. k.344v-345 w zw. z k.307-307v, częściowo zeznania J. R. k.345-345v).

NBP ustala bieżące kursy średnie na podstawie notowań kursów banków pełniących funkcję dealera rynku pieniężnego. Średnie kursy NBP nie są kursami transakcyjnymi (fakt powszechnie znany).

Od daty zawarcia umowy kurs CHF znacznie wzrósł, co spowodowało wzrost rat kapitałowo-odsetkowych w przeliczeniu na PLN oraz salda zadłużenia po przeliczeniu na PLN (okoliczność bezsporna). Wzrost kursu CHF spowodował istotny spadek oprocentowania (dowód: historia indeksów k.37v-38).

Pismem z dnia 10 maja 2017 r. powodowie wezwali pozwanego bank do zapłaty kwoty 81.415,77 zł oraz kwoty 136.767,81 zł tytułem nienależnego świadczenia w związku z nieważnością umowy kredytu ewentualnie nieważnością bądź bezskutecznością postanowień.

dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru k.40-42v

Pozwany nie uznał roszczeń powodów (dowód: pismo banku k.43-44v).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych wyżej dowodów z dokumentów, uznanych przez Sąd za mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Treść tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu co do ich autentyczności jak i wiarygodności. Prawdziwość dokumentów nie była też kwestionowana przez strony.

Sąd nie miał podstaw by zakwestionować prawdziwość zeznań świadka R. D. co do mechanizmu ustalania kursów walut w pozwanym banku i źródeł finansowania kredytów powiązanych z walutą CHF, gdyż zeznania te cechowały się znacznym stopniem szczegółowości, były wewnętrznie spójne i logiczne.

Zeznania świadka J. K. nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albowiem świadek nie pamiętał okoliczności zawarcia umowy przez powodów, a powodowie zaprzeczyli aby świadek pośredniczył przy zawarciu umowy kredytu.

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów jedynie w ograniczonym zakresie, a mianowicie co do zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca stosowanego przez bank oraz celu kredytu. Za niewiarygodne Sąd uznał natomiast zeznania powodów co do braku wiedzy na temat nabywanego produktu, w szczególności istnienia ryzyka kursowego i jego ewentualnego wpływu na wysokość całego zadłużenia. Zeznania powodów pozostają bowiem w sprzeczności z oświadczeniem, które kredytobiorcy złożyli na etapie składania wniosku o kredyt z dnia 1 sierpnia 2007 r., w którym potwierdzili, że zapoznali się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej i że tabela zawierająca symulacje rat kredytu ma charakter jedynie przykładowy. Także w umowie kredytowej powodowie oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 1 umowy). Powodowie mogli nie wiedzieć, o ile konkretnie wzrośnie kurs CHF i czy będzie to wzrost istotny z uwagi na obiektywną niemożliwość przewidywania kształtowania się kursów walut na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Wiedzieli natomiast, że wzrost ten przełoży się na wysokość raty spłaty kredytu. Saldo kredytu w CHF po pierwszym przeliczeniu było bowiem stałe i mogło się zmniejszać na skutek spłaty kapitału kredytu. Z żadnego dokumentu nie wynika, że kurs CHF będzie stały albo nie wzrośnie powyżej określonego poziomu. Zauważyć też należy, że pomiędzy wypełnieniem wniosku a zawarciem umowy minęły ponad trzy tygodnie. Kredytobiorcy mieli wystarczająco dużo czasu na przeanalizowanie oferty banku i podjęcie świadomej decyzji. W świetle doświadczenia życiowego nie jest prawdopodobne, aby powodowie nie analizowali zawieranej umowy pod względem ekonomicznym, nie kalkulowali opłacalności zawieranej umowy i związanego z nią ryzyka walutowego. W judykaturze przyjmuje się, że strony nie mogą wykazywać za pomocą wskazanych w treści art. 247 k.p.c. środków dowodowych, że treść oświadczenia jest inna niż to wynika z dokumentu albo, że treść dokumentu nie odzwierciedla w pełni złożonych oświadczeń woli. Motywem art. 247 k.p.c. jest przekonanie, że dokument oddaje wiernie ostateczną i właściwą wolę stron. W konsekwencji twierdzenia powodów o braku rzetelnej informacji należy uznać za nieudowodnione i sprzeczne ze złożonymi oświadczeniami. W czasie zawierania umowy przez powodów obowiązywała Rekomendacja S, która wymagała wyższej zdolności na kredyt indeksowany niż na kredyt złotowy. Osoba nie mająca zdolności na kredyt w PLN nie miała zdolności na kredyt indeksowany. W kontekście powyższego budzi wątpliwości prawdziwość zeznań powodów o zaciągnięciu kredytu indeksowanego z uwagi na brak zdolności na kredyt w PLN.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. pominął dowód z pozostałych złożonych przez strony dokumentów wymienionych w postanowieniu z dnia 30 listopada 2022 r. albowiem nie stanowiły one dowodu w rozumieniu art. 227 k.p.c. bądź nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Służyły wyłącznie wzmocnieniu argumentacji prawnej przedstawionej w sprawie przez stronę.

Sąd oddalił także wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczności przez nich wskazane jako niemające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Rozstrzygnięcie sporu nie wymagało wiadomości specjalnych z uwagi na dokonaną przez Sąd ocenę prawną.

W ostateczności podstawy ustaleń faktycznych Sądu nie stanowiła opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów R. P.. Sąd doszedł bowiem do przekonania, że postanowienie § 9 ust. 2 umowy nie jest abuzywne, o czym niżej, natomiast abuzywność § 10 ust. 3 umowy i eliminacja tego postanowienia z umowy nie uzasadnia przyjęcia do ustalenia ewentualnych nadpłat koncepcji kredytu złotowego oprocentowanego o stopę LIBOR. Sąd podziela argumentację przedstawioną w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r. w sprawie I CSK 114/21 o niezasadności stosowania do kredytu złotowego oprocentowania według mechanizmu LIBOR, a takie założenie przyjęto do wyliczenia ewentualnych nadpłat w okresie przed zawarciem przez powodów aneksu. Szczegółową argumentację w tym zakresie przedstawiono niżej.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Odnosząc się do zarzutu nieważności umowy, Sąd nie podzielił argumentacji strony powodowej w tym zakresie. W ocenie Sądu zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu indeksowanego kursem CHF jest umową ważną, a argumentacja strony powodowej chybiona.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Niewątpliwie nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

W ocenie Sądu sporna umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665). Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zostały zawarte w badanej umowie, choć nie wszystkie z nich stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych umowy kredytu bankowego należy poszukiwać w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Stanowią je zatem zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (zob. SN w orzeczeniu z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Analizując zatem umowę o kredyt hipoteczny nr (...) indeksowany do CHF z dnia 24 sierpnia 2007 r. stwierdzić należy, że zawiera ona wszystkie elementy przedmiotowo istotne.

W umowie strony określiły kwotę kredytu na 318.977,45 zł (§ 1 ust. 1 umowy), walutę kredytu – PLN (§ 1 ust. 1 umowy), indeksację kursem CHF (§ 1 ust. 1 umowy), przeznaczenie kredytu (pokrycie części ceny nabycia nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...), położony w W. przy ul. (...), refinansowanie części zapłaconej ceny, uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości, pokrycie składek ubezpieczeniowych, o których mowa w § 4 ust. 1 umowy, pokrycie opłaty notarialnej, pokrycie prowizji biura obrotu nieruchomościami, uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu, uiszczenie składki z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki – § 2 ust. 1), okres kredytowania – 360 miesięcy (§ 1 ust. 2 umowy), terminy i zasady zwrotu kredytu przez powodów przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej (§ 9 ust. 2 umowy), a także wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany (§ 1 ust. 3 umowy) oraz opłaty związane z udzieleniem kredytu.

Przedmiotowa umowa – co do zasady – nie może być uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. Zauważyć należy, że w dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie

ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądź, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta. W świetle tego przepisu, Sąd uznał, że waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem. W doktrynie i w judykaturze przesądono już dopuszczalność konstruowania umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej w stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia umowy (por. wyrok SN

z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134 i wyrok SN z 19.03.2015 r., IV CSK 362/14, Biul. SN z 2015 r., nr 5). Jak słusznie podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r., wydanym w sprawie V CSK 445/14 (Lex nr 1751291), „dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzytelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzytelności) walutę polską. Także z art. 69 ust. 2 i 4 Prawa bankowego wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame”.

Na zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b Prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które zostały zaciągnięte przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę, a nie zostały całkowicie spłacone przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2011 r., Nr 165, poz. 984), wskazuje też jej art. 4. Zgodnie z tym przepisem w zakresie kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia, bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Skoro przepis ten wprost potwierdza stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą do umów zawartych wcześniej, to nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne. Wprowadzenie konieczności określenia zasad ustalania kursów walut do treści umowy kredytowej oznacza potwierdzenie dopuszczalności stosowania klauzul przeliczeniowych w odniesieniu do kwoty udzielonego kredytu.

Zwrócić trzeba nadto uwagę, że obowiązująca ustawa z 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U.

z 2020 r., poz. 1027) jednoznacznie dopuszcza – choć z pewnymi ograniczeniami – zawieranie umów kredytu hipotecznego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej (art. 6 i art. 10 pkt 7 tejże ustawy) wraz z wszystkimi konsekwencjami, jakie może to mieć dla ustalenia wysokości zobowiązania konsumenta. Oczywiście przepisy tej ustawy nie znajdują zastosowania do umowy zawartej przez strony, jednakże pozwalają na ocenę dopuszczalności określonej konstrukcji w systemie prawa.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących przeliczenia kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów

i nie stanowi naruszenia art. 69 Prawa bankowego. Sąd w niniejszym składzie podziela ten kierunek orzecznictwa, który prezentuje pogląd, że indeksacja do franka szwajcarskiego stanowiła jedynie dodatkowe postanowienia umowne, nie zmieniające charakteru kredytu. Mechanizm indeksacji jest związany ze sposobem określenia wysokości zobowiązań stron

i nie prowadzi do braku określenia tych zobowiązań. Postanowienia umowy odnoszące się do indeksacji nie sprawiają, że świadczenia stron umowy kredytu pozostają nieoznaczone. Zauważyć należy, że w § 1 ust. 1 umowy bank udzielił kredytobiorcom kredytu w wysokości 318.977,45 zł indeksowanego kursem CHF. W § 9 ust. 2 umowy wskazano, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w tabeli kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Mechanizm funkcjonowania tego kredytu obrazował § 1 ust. 1 umowy wskazując, że przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 139.230,66 CHF, rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie kredytu. W kontekście powyższego twierdzenia powodów

o braku rozumienia mechanizmu indeksacji z uwagi na brak definicji tego pojęcia w umowie nie mogą się ostać. Na podstawie § 1 ust. 1 i § 9 ust. 2 umowy wykonanie prostego działania matematycznego pozwalało kredytobiorcom na określenie wysokości salda zadłużenia

w walucie obcej w chwili wydawania dyspozycji uruchomienia kredytu, jak również w dniu uruchamiania kredytu po ustaleniu tego dnia w banku. Z oczywistych względów nie było możliwe ustalenie salda w walucie indeksacji w chwili zawierania umowy. Powodowie mieli 90 dni na wykorzystanie kredytu od dnia sporządzenia umowy (§ 9 ust. 1 umowy). Po tym terminie roszczenie kredytobiorców o wypłatę kredytu wygasło. Kursy walut ulegają ciągłym wahaniom. Ustalenie salda kredytu w CHF w dniu zawarcia umowy było zatem niemożliwe z przyczyn obiektywnych, niezależnych od banku. Kursy walut dyktuje bowiem rynek i to przede wszystkim międzynarodowy. Banki muszą za nim podążać chcąc zachować nie tylko konkurencyjność, ale również rentowność. Powodowie nie musieli w ogóle uruchomić kredytu, mogli uruchomić tylko jego część. Dopiero po wypłacie powodom przez bank kwoty kredytu zgodnie z ich dyspozycją, a nie z dyskrecyjną wolą banku, można było ustalić wysokość ich zobowiązania w CHF. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadzi do absurdalnych wniosków. Zadłużenie powodów w CHF byłoby bowiem całkowicie oderwane od realiów rynkowych, a zmiana kursu CHF w okresie pomiędzy zawarciem umowy a uruchomieniem kredytu, na co kredytobiorcy mieli 90 dni, wcale nie musiała być tylko na niekorzyść kredytobiorców. Wszystko zależało bowiem od tego czy kurs CHF aktualnie rósł czy spadał. Jeszcze raz należy podkreślić, że samo zawarcie umowy nie prowadziło do powstania zobowiązania kredytobiorców. Warunkiem powstania zobowiązania było uruchomienie kredytu, a decyzja co do uruchomienia kredytu, czasu uruchomienia

i wysokości uruchamianej kwoty należała do kredytobiorców. Dopóki zatem nie uruchomiono kredytu w wyniku dyspozycji kredytobiorców ich zobowiązanie względem banku nie powstawało. Natomiast po ustaleniu salda zadłużenia w walucie obcej pozostawało ono niezmienne, za wyjątkiem oczywiście zmniejszenia się salda na skutek spłaty kapitału. Nieznajomość zasad tworzenia tabel kursowych banku nie stanowiła przeszkody w ustaleniu wysokości zobowiązania kredytobiorców w sytuacji, gdy mogli bez większego problemu ustalić wysokość tego kursu w tabeli kursowej banku zarówno w chwili wydawania dyspozycji uruchomienia kredytu jak i uruchamiania kredytu. W przypadku uznania, że kurs jest niekorzystny, kredytobiorcy mogli cofnąć dyspozycję uruchomienia kredytu. Przepisy umowy i Regulaminu nie wyłączały odwołalności dyspozycji wypłaty kredytu. Powodowie mieli zatem swobodę w podjęciu decyzji co do odstąpienia od umowy. Powodowie nie składali reklamacji w związku z ustaleniem wysokości salda kredytu w CHF. Z kolei zobowiązanie powodów do spłaty rat kapitałowo-odsetkowych było ściśle oznaczone. Raty kredytu były bowiem wyrażone w walucie CHF (§ 10 ust. 1 i 3 umowy). Z powyższych względów brak jest podstaw do uznania nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353¹ k.c., tj. sprzeczność z naturą stosunku zobowiązaniowego wyrażającą się w zastrzeżeniu na rzecz banku prawa do określenia wysokości swojej wiarygodności i wysokości świadczenia powódki, z uwagi na przeliczenia kwoty kredytu w PLN na CHF według kursów z tabeli banku.

Odnosząc się natomiast do kwestii nieograniczonego ryzyka kursowego jako przesłanki ustalenia nieważności umowy z uwagi na naruszenie art. 353¹ k.c., należy wskazać, że kredytobiorcy zostali poinformowani o tym ryzyku w sposób zrozumiały nie tylko pod względem gramatycznym, ale również ekonomicznym, co znajduje odzwierciedlenie w oświadczeniu jakie podpisali na etapie składania wniosku oraz w umowie. W oświadczeniu o wyborze waluty obcej z dnia 1 sierpnia 2007 r. kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej i wnoszą o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej, a w umowie potwierdzili, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 1 umowy). W oświadczeniu przedstawiono sytuacje modelowe, w których uwzględniono szereg wariantów przedstawiających wpływ zmiany oprocentowania i kursu waluty na wysokość miesięcznych rat. Brak symulacji zmiany wysokości salda w przeliczeniu na złotówki nie dowodzi braku rzetelnej informacji w zakresie ryzyka kursowego. Saldo kredytu po pierwszym przeliczeniu w dniu uruchomienia kredytu PLN na CHF było stałe i wyrażone w CHF. Zmiany kursu waluty nie wpływały na wysokość raz ustalonej kwoty zobowiązania, która mogła się zmniejszać wyłącznie na skutek spłat kapitału. Należy też wyraźnie podkreślić, że umowa została zawarta w 2007 r., a zatem obowiązki banku i zakres informacji przekazanych kredytobiorcom należy oceniać w świetle obowiązujących wówczas regulacji prawnych i standardów informacyjnych, a nie z perspektywy kilkunastu lat i aktualnie obowiązujących wymogów. Procedura informowania o ryzyku kursowym odbywała się zgodnie z Rekomendacją S i była wystarczająca dla podjęcia świadomej decyzji co do zaciąganego zobowiązania. W żadnym dokumencie podpisanym przez powodów nie ma zapewnienia ze strony pozwanego, że w ciągu 30 lat, bo na tyle powodowie wzięli kredyt, kurs CHF nie wzrośnie albo wzrośnie w niewielkim

zakresie. Udzielenie takiej informacji byłoby nieprawdziwe zważywszy na znaczne wahania kursu CHF na przestrzeni 2003-2007. Sąd nie ma podstaw do przyjęcia, że kierowane do powodów informacje w zakresie ryzyka walutowego były dla nich niejasne i niezrozumiałe. Nie jest prawdopodobne, aby nie analizowali umowy i poszczególnych jej zapisów, jak również skutków zaciąganego zobowiązania. W wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. C-212/20 Trybunał Sprawiedliwości jednoznacznie wskazał, że przestrzeganie przez kredytodawcę wymogu przejrzystości, o którym mowa w art. 5 dyrektywy 93/13 należy oceniać w świetle informacji, którymi ten przedsiębiorca dysponował w chwili zawierania umowy z konsumentem (por. postanowienie z dnia 3 marca 2021 r., I. B., C-13/19). Kredytodawca w chwili zawierania umowy nie może z przyczyn obiektywnych przewidzieć zmiany obciążenia finansowego jakie może pociągnąć za sobą zmiana kursu waluty, stanowiącej walutę kredytu. Pozwanemu nie można zatem postawić zarzutu działania w złej wierze. Nie można też nie zauważyć, że powodowie mieli możliwość przewalutowania kredytu. Powodowie mieli zatem skuteczne narzędzie, które pozwalało im wyeliminować ryzyko kursowe. W ocenie Sądu należy podzielić tę linię orzecniczą Sądu Najwyższego, która została wyrażona w postanowieniu z dnia 4 września 2020 r. w sprawie I CSK 779/19. Sąd Najwyższy wyraził przekonujący pogląd, że przy ocenie twierdzeń o braku równowagi w stosunkach prawnych stron i konieczności wykładni wszystkich wątpliwości na korzyść kredytobiorcy nie można pominąć ustaleń sądu o wiedzy i świadomości ryzyka po stronie kredytobiorcy, w konsekwencji czego, nie powinien traktowany jak przeciętny konsument, nie mający dostatecznego rozeznania co do podejmowanych czynności prawnych. Trudno wyobrazić sobie, w jaki sposób musiałaby zostać zredagowana umowa, by kredytobiorca uznał prawidłowość pouczenia w tym zakresie. Już tylko zwykłe zapoznanie się z oświadczeniem składanym na etapie wnioskowania o kredyt oraz z treścią umowy pozwalało jasno ustalić, że z tym produktem wiąże się ryzyko kursowe, ale także w jaki sposób dochodzi do wypłaty i spłaty kredytu i że zastosowanie znajdują dwa kursy: kupna przy wypłacie i sprzedaży przy spłacie. Podzielenie twierdzeń powodów, że nie wiedzieli na jaki rodzaj produktu się decydują oznaczałoby zrównanie ich sytuacji z sytuacją osób, które zawarły umowy bez jakichkolwiek informacji (lub lakonicznymi informacjami), co nie daje się pogodzić z zasadami logiki. Wówczas należałoby bowiem uznać, że nieważne czy bank zawarł stosowne informacje w umowie, czy też tego nie zrobił, skutek będzie ten sam – konsument nie został prawidłowo pouczony i poinformowany o nabywanym produkcie. To kredytobiorca inicjuje procedurę kredytową, to on decyduje, jaki rodzaj kredytu wybiera, w jakiej wysokości, z jakimi zabezpieczeniami czy dodatkowymi opcjami, np. opcją indeksowania czy denominacji kredytu. Jeżeli, tak jak to miało miejsce w sprawie, kredytobiorców pouczono pisemnie na etapie przedkontraktowym o wszelkich okolicznościach istotnych dla zawarcia umowy oraz w samej umowie wyjaśniono, czym jest ów produkt i jakie wiąże się z nim ryzyko, nie ma podstaw by twierdzić, że klient nie mógł podjąć świadomej zgody na zawarcie umowy. Powodom przedstawiono ofertę kredytu złotowego. Kredyty złotowe były znacznie droższe z uwagi na bardzo wysokie oprocentowanie o stopę WIBOR. Kredyty indeksowane w szczególności do CHF były nieporównywalnie tańsze z uwagi na niższe oprocentowanie stopą LIBOR. Przeświadczenie powodów, że ryzyko kursowe się nie ziściło było nieuzasadnione i nie może wyłączać odpowiedzialności powodów za podjętą decyzję. Mając powyższe na względzie nie można postawić pozwanemu zarzutu nielojalnego postępowania względem kredytobiorców poprzez naruszenie obowiązków informacyjnych.

Także stosowanie przez bank spreadów nie narusza istoty umowy. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów: kursu kupna przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży przy spłacie rat wynikało z postanowień umowy sformułowanych w sposób jednoznaczny. Występowanie dwóch kursów na rynku stanowi powszechną praktykę rynkową i wynika z przyjętej konwencji i mechanizmu funkcjonowania rynku walutowego. W zależności od tego w jakim kierunku zawierana jest transakcja (kupno/sprzedaż waluty) transakcje są zawierane odpowiednio po kursie kupna lub kursie sprzedaży danej pary walutowej. Nie ma żadnego znaczenia dla dopuszczalności stosowania dwóch różnych kursów w rozliczeniach

z powodami okoliczność, że pomiędzy kredytobiorcami a pozwanym nie dochodziło do transakcji walutowych. Pozwany chcąc udzielić kredytobiorcom kredytu w CHF musiał nabyć walutę CHF by mieć pokrycie tego zobowiązania. Stąd kurs kupna. Z kolei kredytobiorcy chcąc nabyć CHF by spłacić ratę musiała ją zakupić. Stąd kurs sprzedaży.

Odnosząc się do nie stosowania przez bank kursów NBP dla przeliczenia świadczeń stron, należy wskazać, że kurs NBP nie jest kursem transakcyjnym, a NBP ustala bieżące kursy średnie właśnie na podstawie notowań kursów banków pełniących funkcję dealera rynku pieniężnego, a nie odwrotnie. Podstawę prawną ustalania własnych kursów przez banki stanowi art. 111 Prawa bankowego, który jednocześnie nakłada obowiązek ogłaszania w sposób ogólnie dostępny stosowanych przez siebie kursów. Działalność banków jest działalnością rynkową i kursy te mogą się różnić tak jak kursy w kantorach czy ceny towarów w sklepach. W 2007 r. na rynku było wiele ofert kredytów różnych banków. Kredytobiorcy mieli zatem możliwość wyboru takiej oferty, która ich satysfakcjonowała.

Sąd nie podzielił również poglądu, że na tle spornej umowy nie było podstaw do pobierania odsetek od kwoty wyrażonej w CHF. Oprocentowanie jest wynagrodzeniem banku z tytułu udostępnienia kredytobiorcom środków pieniężnych, natomiast celem waloryzacji jest ochrona wartości pieniądza. Nie można zaakceptować poglądu, że odsetki powinny być naliczane od kwoty rzeczywiście wypłaconej kredytobiorcom w PLN. Powodowie zaciągnęli bowiem kredyt indeksowany kursem CHF według ściśle określonej stopy procentowej zastrzeżonej dla tej waluty. Kredytobiorcy samodzielnie dokonali tego wyboru, mogli wybrać kredyt w PLN. Saldo kredytu było wyrażone w walucie obcej, co wynikało wprost

z § 1 ust. 1 oraz § 9 ust. 2 umowy. Powodowie są zatem obowiązani uiścić odsetki od kwoty wyrażonej w tej walucie.

Brak jest też podstaw do przyjęcia, że w spornej umowie odsetki pełnią nie tylko funkcję wynagrodzenia za kapitał, lecz także funkcję waloryzacyjną. Oprocentowanie jest wynagrodzeniem banku z tytułu udostępnienia kredytobiorcy środków pieniężnych, natomiast celem waloryzacji jest ochrona wartości pieniądza.

Sąd nie podzielił argumentacji strony powodowej, że umowa narusza art. 358 k.c. i 358¹ k.c. Przepis art. 358¹ § 2 k.c. obowiązywał w chwili zawierania spornej umowy i dopuszczał zastrzeżenie przez strony w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Norma wyrażona w art. 358¹ § 1 k.c. miała charakter dyspozytywny. Z przepisu tego wprost wynika, że jeżeli przedmiotem zobowiązania od chwili jego powstania jest suma pieniężna, spełnienie świadczenia następuje przez zapłatę sumy nominalnej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Kwestionowana przez powodów umowa nie narusza art. 354 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Sposób wykonania umowy został określony w umowie i jak już wyżej wskazano samo stosowanie przeliczeń nie skutkuje nieważnością umowy.

Umowa kredytu indeksowanego/denominowanego nie jest instrumentem finansowym. Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. C-312/14 jednoznacznie przesądził, że kredyt indeksowany/denominowany do CHF nie jest instrumentem pochodnym (finansowym). Trybunał wskazał, że artykuł 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r.

w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG

i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG należy interpretować w ten sposób, że z zastrzeżeniem weryfikacji dokonanej przez sąd odsyłający, nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej w rozumieniu tego przepisu niektóre transakcje wymiany, dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, polegające na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty mającego zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży wspomnianej waluty mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty. Stanowisko to Sąd w niniejszym składzie w pełni podziela.

Z powyższych względów brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu jako sprzecznej z ustawą albo mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.).

W kontekście wyżej przytoczonej argumentacji brak jest również podstaw do uznania, że zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Sankcja nieważności czynności prawnej z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) może znaleźć zastosowanie, gdy jedna ze stron nadużyła swej silniejszej pozycji kontraktowej, kształtując treść umowy w sposób rażąco (znacząco) niekorzystny dla kontrahenta. Nie sposób przyjąć, by fakt wprowadzenia do umowy klauzul przeliczeniowych doprowadził do ukształtowania sytuacji prawnej powodów w sposób tak dalece niekorzystny w stosunku do sytuacji pozwanego, który nakazywałyby uznać umowę za nieuczciwą czy kolidującą z dobrymi obyczajami. Jak już wyżej wskazano, konstrukcja kredytu indeksowanego nie jest sprzeczna z prawem, jak też nie można wykluczyć jej stosowania nawet w umowach zawieranych z konsumentami. Materiał dowodowy sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia, żeby zawarcie kredytu w złotych

i wprowadzenie do niej klauzul przeliczeniowych prowadziło do uzyskania, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, znaczącej przewagi kontraktowej przez bank kosztem powodów. W szczególności brak jest podstaw do postawienia wniosku, że taka konstrukcja kredytu chroni przede wszystkim interesy banku kosztem interesów kredytobiorców. Zwrócić należy uwagę, że zawarcie umowy kredytu w walucie CHF albo indeksowanego do CHF pozwalało na zaoferowanie kredytobiorcom niższego oprocentowania kredytu niż

w przypadku kredytów złotych. Dla wielu kredytobiorców był to istotny czynnik decydujący o wyborze zaciąganego zobowiązania. Konstrukcja kredytu indeksowanego nie powinna więc być uznana za nieuczciwą co do zasady. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa niż w przypadku kredytów złotych. W konsekwencji koszty kredytu były znacznie niższe. Większe też były szanse na wcześniejszą spłatę kredytu, co dla wielu kredytobiorców było okolicznością istotną przy planowaniu inwestycji. Istotna jest natomiast świadomość konsumenta istnienia ryzyka walutowego w chwili zaciągania zobowiązania. Pozwanemu nie można zarzucić naruszenia obowiązków informacyjnych względem powodów, jak również działania w złej wierze. Powodowie otrzymali należytą informację, także w aspekcie ekonomicznym w zakresie ryzyka walutowego. Brak możliwości przewidzenia w chwili zawierania umowy jak będzie kształtował się kurs CHF w przyszłości, tj. czy wzrośnie i o ile, czy utrzyma się na stałym poziomie, czy też będzie spadał – co było i w dalszym ciągu jest obiektywnie niemożliwe, nie podważa udzielonych powodom informacji. Zmiany kursów walut są wynikiem normalnych reguł rynku ekonomicznego, na którego mechanizmy pozwany bank nie miał wpływu.

W wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. C-212/20 Trybunał Sprawiedliwości jednoznacznie wskazał, że przestrzeganie przez kredytodawcę wymogu przejrzystości, o którym mowa

w art. 5 dyrektywy 93/13 należy oceniać w świetle informacji, którymi ten przedsiębiorca dysponował w chwili zawierania umowy z konsumentem (por. postanowienie z dnia 3 marca 2021 r., I. B., C-13/19). Kredytodawca w chwili zawierania umowy nie może

z przyczyn obiektywnych przewidzieć zmiany obciążenia finansowego jakie może pociągnąć za sobą mechanizm indeksacji przewidziany w umowie. Zaciąganie zobowiązań wyrażonych w obcej walucie w celu skorzystania z mającej do nich zastosowanie korzystniejszej dla kredytobiorcy stawki oprocentowania jest związane z ponoszeniem ryzyka kursowego, czego każda osoba powinna mieć świadomość, przy zachowaniu elementarnej staranności. Powodowie zaciągając kredyt musieli być świadomi braku stabilności waluty

i nieprzewidywalności wahań kursów w tak długim okresie czasu. Ostateczną decyzję dotyczącą zawarcia umowy kredytu indeksowanego do waluty CHF powodowie podjęli

z uwagi na korzystniejsze oprocentowanie i niższą ratę. Jednocześnie wskazać należy, że

o braku zachowania równowagi stron nie świadczy okoliczność, że pozwany bank zabezpieczał się od nieograniczonego ryzyka kursowego, m.in. poprzez tzw. transakcje CIRS, SWAP. Działalność bankowa podlega bowiem ścisłym rygorom określonym przez przepisy prawa, w tym Prawa bankowego, a realizacja obowiązków nałożonych na banki przez ustawodawcę podlega kontroli Komisji Nadzoru Finansowego. Nie można też pominąć, że powodowie otrzymali skuteczne narzędzie pozwalające wyeliminować ryzyko poprzez przewalutowanie kredytu w dowolnym czasie wykonywania umowy.

W rezultacie należy stwierdzić, że powodowie nie wykazali, że zawarta przez strony umowa kredytu narusza w jakikolwiek sposób zasady uczciwości, lojalności lub słuszności kontraktowej, że prowadzi do rażącej dysproporcji

świadczeń stron, a w konsekwencji, że jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Ryzyko walutowe jest immanentną cechą kredytów walutowych (w sytuacji osiągania dochodów w walucie polskiej), co jednak nie daje podstaw do uznania postanowień umownych odnoszących się do kredytu w walucie obcej za naruszających dobre obyczaje. Poniesienie ryzyka kursowego związanego z możliwością zmiennej wartości CHF było rekompensowane przez zastosowanie niższej stopy procentowej.

Reasumując, brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. Umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy – Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia, pozostając w zgodzie z naturą tego rodzaju umowy, jej konstrukcja nie narusza zasady swobody umów określonej w art. 353¹ k.c., zasady nominalizmu ani zasad współzycia społecznego.

Odnosząc się natomiast do kwestii abuzywności wskazanych przez powodów postanowień § 9 ust. 2, § 10 ust. 3, § 14 ust. 3 i § 20 ust. 3 pkt b umowy oraz § 1 aneksu, należy wskazać, że problematykę abuzywności postanowień umownych reguluje art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd przychyliła się do poglądu, że dla rozstrzygnięcia sprawy nie mają decydującego znaczenia uprzednio wydane orzeczenia sądowe w innych sprawach, albowiem każdorazowo sąd jest obowiązany do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. W szczególności nie można uprościć badania sprawy poprzez odwołanie się do prejudycjalnego waloru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta. Kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy). Kontrola abstrakcyjna polega zatem na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. sygn. akt III CZP 95/03).

W tym kontekście istotne jest rozważenie zagadnienia rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej prawomocność, o której mowa była w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie sygn. akt III CZP 17/15). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej, tj. objętych wzorcami umownymi (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami.

Tym samym konieczna jest całościowa kontrola, polegająca na badaniu wszystkich przesłanek abuzywności. Jest to sytuacja najwłaściwsza z punktu widzenia założeń procedury cywilnej, gdyż pozwala w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób wszechstronny i niezredukowany zrekonstruować wszystkie okoliczności istotne dla indywidualnego stosunku prawnego.

Z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne: zostały zawarte w umowach z konsumentem, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy konsumenta. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest: gdy postanowienie

umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd nie miał podstaw, by podważyć konsumencki charakter umowy. Okoliczność ta nie była sporna pomiędzy stronami.

Artykuł 385¹ § 3 k.c. stanowi, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Przez „rzeczywisty wpływ” należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych.

Powodowie indywidualnie uzgodnili kwotę kredytu, walutę kredytu, indeksację kursem CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (saldo kredytu wyrażone w walucie obcej pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, powodowie mogli wybrać PLN z oprocentowaniem opartym na WIBOR).

Z uwagi na to, że indeksacja kursem CHF w § 1 ust. 1 i § 9 ust. 2 umowy została uzgodniona indywidualnie, a przy tym sformułowana prostym i zrozumiałym językiem, a mechanizm jej działania obrazował § 1 ust. 1 umowy wskazując, że saldo zadłużenia w CHF przy przyjęciu kursu kupna CHF z dnia zawarcia umowy wynosi 139.230,66 CHF, nie podlegała badaniu w trybie art. 385¹ k.c. Powodowie wiedzieli, że kwota w PLN zostanie przeliczona na CHF po kursie kupna i że rata będzie wyrażona w CHF. Wiedzieli, że raty kredytu będą w CHF albowiem informował o tym wprost § 1 ust. 4 umowy. Znali zatem zasadę działania takiego kredytu.

Powodowie nie negocjowali sposobu ustalania kursów walut przez pozwanego jak również nie znali metody tworzenia tabel kursowych, dlatego też obowiązkiem Sądu było zbadanie czy postanowienia § 9 ust. 2 i § 10 ust. 3 umowy w zakresie w jakim odnoszą się do stosowania przez bank własnych kursów walut kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy. W okolicznościach sprawy kwestie abuzywności stosowania przez bank własnych kursów do wypłaty i spłaty kredytu należy badać odrębnie. Nie każde bowiem naruszenie interesów konsumenta sprawia, że dana klauzula nabiera charakteru niedozwolonej klauzuli umownej. Naruszenie takie, aby mogło wywołać skutek wskazany w art. 385¹ k.c. musi mieć charakter kwalifikowany – rażący (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 października 2018 r., VI ACa 618/18). Dokonując oceny, czy poprzez wprowadzenie klauzuli zawartej w § 9 ust. 2 umowy doszło do rażącego naruszenia interesów konsumenta należy odwołać się do treści umowy kredytu łączącej strony. Powodowie zawarli umowę kredytu indeksowanego kursem CHF. Jak już wyżej wskazano w § 1 ust. 1 umowy bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorców kwotę 318.977,45 zł indeksowaną do waluty obcej CHF. Ustalenie salda

w walucie indeksacji w chwili zawierania umowy nie było możliwe z oczywistych względów. Samo zawarcie umowy nie prowadziło bowiem do powstania zobowiązania kredytobiorców. Warunkiem powstania zobowiązania było uruchomienie kredytu, a decyzja co do uruchomienia kredytu i czasu uruchomienia należała do kredytobiorców (§ 9 ust. 1 umowy). Dopóki zatem nie uruchomiono kredytu w wyniku dyspozycji kredytobiorców ich zobowiązanie względem banku nie powstawało. Natomiast po ustaleniu salda zadłużenia

w walucie obcej pozostawało ono niezmiennie, za wyjątkiem oczywiście zmniejszania się salda na skutek spłaty kapitału. Nieznajomość zasad tworzenia tabel kursowych banku nie stanowiła przeszkody w ustaleniu wysokości zobowiązania kredytobiorców w sytuacji, gdy mogli bez większego problemu ustalić wysokość tego kursu w tabeli kursowej banku zarówno w chwili wydawania dyspozycji uruchomienia kredytu jak i uruchamiania kredytu. Wykonanie prostego działania matematycznego pozwalało kredytobiorcom na określenie wysokości salda zadłużenia w walucie obcej w chwili wydawania dyspozycji uruchomienia kredytu, jak również w dniu uruchamiania kredytu po ustaleniu tego dnia w banku i ocenę opłacalności tej transakcji. W przypadku uznania, że kurs jest niekorzystny, kredytobiorcy mogli cofnąć dyspozycję uruchomienia kredytu. Przepisy umowy i Regulaminu nie wyłączały odwołalności dyspozycji wypłaty kredytu. Brak jest zatem podstaw do stwierdzenia, że zastosowanie przez bank

własnego kursu do wypłaty kredytu rażąco naruszało interesy powodów. Choć bowiem powodowie nie znali mechanizmu ustalenia przez bank kursu kupna mogli ustalić tę wartość bez większych trudności. Samo ustalenie przez bank kursów walut nie prowadzi jeszcze do znaczącego naruszenia interesów konsumenta, tym bardziej w sytuacji gdy bankowi nie można przypisać złej woli w tym zakresie. Banki były i są uprawnione do ustalania własnych tabel kursowych, a w okresie zawierania umowy żaden przepis prawa rangi ustawy czy rozporządzenia nie nakładał na banki obowiązku wskazywania metody ustalania kursów banku. Przepis art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego zobowiązywał jedynie banki do ogłaszania w miejscu wykonywania czynności w sposób ogólnie dostępny stosowanych kursów walut. Działalność banków podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego. Banki pełnią funkcję dealera rynku walut i to w oparciu

o kursy banków pełniących funkcję dealera rynku Narodowy Bank Polski ustala średni kurs NBP. Banki natomiast ustalają kursy walut w oparciu o globalne wskaźniki rynkowe. Zauważyć należy, że także Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. C-212/20 w pkt 65 wskazał, że w przypadku braku podstaw przypisania bankowi złej wiary przy tworzeniu tabel kursowych walut, na sądzie krajowym spoczywa obowiązek ustalenia czy istnieje znaczna nierównowaga wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. W ocenie Sądu taka równowaga na etapie ustalania salda kredytu w walucie obcej nie istnieje.

Odmienne natomiast przedstawia się sytuacja, jeżeli chodzi o stosowanie przez bank własnego kursu przy spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, co zostało sprecyzowane

w postanowieniu § 10 ust. 3 umowy. Raty kredytu były wyrażone w walucie CHF (§ 1 ust. 4 umowy), co wynikało z harmonogramu spłat, stanowiącego integralną część umowy. Umowa nie dawała jednak możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF. Powodom narzucono spłatę kredytu w złotówkach po kursie sprzedaży banku. W konsekwencji za niedozwolone należy uznać postanowienie § 10 ust. 3 umowy w zakresie w jakim narzuca powodom spłatę rat w złotówkach po kursie sprzedaży z tabeli banku, przy braku możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w CHF.

Z analogicznych względów za abuzywne należałoby uznać postanowienie § 14 ust. 3 umowy stanowiące, że, jeżeli kredytobiorca, mimo upływu wypowiedzenia, nie uregulowałby należności, bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów.

Brak jest natomiast podstaw do stwierdzenia abuzywności § 20 ust. 3 pkt b umowy. Przewalutowanie odbywało się bowiem po kursie z dnia złożenia wniosku o zmianę waluty kredytu. Kredytobiorcy mieli zatem możliwość oceny opłacalności tej transakcji po zweryfikowaniu kursu w tabeli kursowej banku z dnia składania wniosku o zmianę waluty kredytu.

Stwierdzenie abuzywności postanowienia § 10 ust. 3 umowy w zakresie w jakim odnosi się do spłaty rat kredytu w złotówkach po kursie sprzedaży z tabeli banku – co do zasady – nie skutkuje nieważnością umowy. Przepis art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. wprowadza jedynie sankcję niezwiązania konsumenta postanowieniami umowy kształtującymi jego prawa i obowiązki

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającymi jego interesy. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie C-19/20 po raz kolejny wyartykułował, że zgodnie z art. 6 ust. 1 in fine dyrektywy 93/13 taka „umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”. Jak wskazano głównym celem dyrektywy jest dążenie do przywrócenia równowagi kontraktowej między stronami, która mogła być naruszona poprzez stosowanie przez przedsiębiorcę nieuczciwych warunków w umowach, poprzez wyłączenie zastosowania warunków uznanych za nieuczciwe, przy jednoczesnym zachowaniu, co do zasady, ważności pozostałych warunków danej umowy (por. wyrok z dnia 7 sierpnia 2018 r., (...) i E. C., C#96/16 i C#94/17, EU:C:2018:643, pkt 75). W tym względzie cel realizowany przez prawodawcę unijnego w ramach dyrektywy 93/13 nie polega na wyeliminowaniu z obrotu wszystkich zawierających nieuczciwe warunki umów (por. wyrok z dnia 15 marca 2012 r., P. i P., C#453/10, EU:C:2012:144, pkt 31). Jeśli zaś chodzi o kryteria umożliwiające dokonanie oceny tego, czy umowa może rzeczywiście nadal obowiązywać po wyłączeniu z niej

nieuczciwych warunków, należy podnieść, że zarówno brzmienie art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, jak i wymogi pewności prawa przy prowadzeniu działalności gospodarczej przemawiają za przyjęciem przy wykładni tego przepisu podejścia obiektywnego, w ramach którego sytuacja jednej ze stron umowy

– w niniejszym przypadku konsumenta – nie może zostać uznana za decydujące kryterium rozstrzygające o dalszym losie umowy (zob. wyrok z dnia 15 marca 2012 r., P.

i P., C#453/10, EU:C:2012:144, pkt 32). Podkreślono również, że unieważnienie umowy w postępowaniu głównym nie może zależeć od wyraźnego żądania konsumentów, lecz wynika z obiektywnego zastosowania przez sąd krajowy kryteriów ustanowionych na mocy prawa krajowego. Co istotne, Trybunał w powyższym orzeczeniu po raz kolejny przypomniał, że wyeliminowaniu z umowy podlega tylko i wyłącznie postanowienie uznane za abuzywne, a nie inne postanowienia, choćby pozostające z nim w związku. Mając zatem powyższe na względzie, nie ulega wątpliwości, że po wyeliminowaniu postanowienia § 10 ust. 3 umowy w zakresie w jakim odnosi się do spłaty rat kredytu w złotych po kursie sprzedaży z tabeli banku umowa mogła i nadal może być wykonywana. Raty kredytu były bowiem wyrażone w walucie obcej, a kredytobiorcy zobowiązali się spłacać raty kredytu obejmujące część kapitałową oraz odsetkową w terminach i wysokościach określonych

w umowie. Jak wynika z powyższego umowa mogła i może być dalej wykonywana, z tymże powodowie zamiast spłaty rat kredytu w PLN powinni byli spłacać raty w CHF od samego początku trwania umowy. Nie powstaje żadna luka w umowie, skoro od początku powodowie mieli świadomość wysokości ich zobowiązań wyrażonych w walucie obcej. Po wyeliminowaniu postanowienia umownego wprowadzającego przeliczenie wysokości raty kredytu z CHF na PLN po kursie ustalonym jednostronnie przez bank powodowałyby brak potrzeby dokonywania przeliczeń. W takim przypadku wysokość zobowiązania kredytobiorców i tak jest znana, gdyż została wyrażona w harmonogramie spłat.

W rezultacie stwierdzić należy, że skoro umowa kredytu łącząca strony nie jest nieważna, to nie zasługiwały na uwzględnienie dochodzone pozwem żądania zwrotu części wpłaconych przez kredytobiorców na rzecz banku kwot pieniężnych, gdyż pozwany bank nie był bezpodstawnie wzbogacony kosztem powodów z tytułu wykonania tej umowy.

Kwestię zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia reguluje art. 405 k.c., w myśl którego, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zobowiązanie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powstaje przy zaistnieniu trzech przesłanek. Po pierwsze, korzyść musi być uzyskana bez podstawy prawnej, co ma miejsce, gdy u jej podstaw nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna. Po drugie, korzyść musi mieć wartość majątkową, możliwą do określenia w pieniądzu. Po trzecie, korzyść musi być uzyskana kosztem innej osoby, co oznacza istnienie powiązania pomiędzy wzbogaceniem po jednej stronie, a zubożeniem po drugiej stronie. Szczególnym rodzajem bezpodstawnego wzbogacenia jest tzw. świadczenie nienależne, o którym mowa w art. 410 k.c. Świadczenie jest nienależne w sytuacjach określonych w art. 410 § 2 k.c., w tym również w przypadku, gdy spełniający świadczenie nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył. Sytuacje kwalifikowane jako świadczenie nienależne zakładają uzyskanie korzyści majątkowej w następstwie świadczenia, czyli zachowania zmierzającego do wykonania zobowiązania. W niniejszej sprawie pobranie przez pozwanego środków pochodzących z rat kredytowych spłacanych przez kredytobiorców miało – wbrew twierdzeniom strony powodowej – podstawę prawną w ważnie zawartej umowie. Dlatego powództwo o zapłatę oparte na twierdzeniu o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego w związku z wykonaniem nieważnej umowy nie mogło być uwzględnione.

Odnosząc się do ewentualnych nadpłat związanych ze stwierdzeniem abuzywności postanowienia § 10 ust. 3 umowy w zakresie w jakim odnosi się do spłaty rat kredytu

w złotych po kursie sprzedaży z tabeli banku, zauważyć należy, że powodowie nie wykazali, że bank pobierając od nich raty kapitałowo-odsetkowe w złotych zamiast w CHF wzbogacił się ich kosztem. Powodowie nie udowodnili, że w okresie od dnia zawarcia umowy do czasu wprowadzenia w banku możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w CHF byli w stanie kupić CHF po kursie niższym od zastosowanego przez bank i o ile niższym. Kurs NBP nie jest kursem transakcyjnym i po tym kursie nie ma możliwości nabycia waluty na rynku, co jest informacją powszechnie znaną. W ocenie Sądu nie jest również zasadne stosowanie do kredytu złotowego oprocentowania opartego o stopę LIBOR, jak przy kredytach denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej, gdyż w istocie kredytobiorca dwa razy zyskuje,

raz na skutek przewalutowania na złotówki, z chwili udzielenia kredytu, a drugi raz przez oprocentowanie LIBOR, które w sytuacji gdy waluta staje się mocniejsza w stosunku do złotego, maleje, a wzrasta gdy waluta słabnie w stosunku do złotego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r. I CSK 114/21). Walutę udzielonego kredytu i ewidencji zadłużenia wiąże się ściśle z rodzajem stawki referencyjnej przewidzianej dla tej waluty. Powodowie zawarli umowę kredytu indeksowanego ze stawką LIBOR, a nie kredytu złotowego ze stawką WIBOR. Mając zatem na względzie treść art. 385¹ § 2 k.c. brak jest podstaw do tworzenia nowej konstrukcji umowy. Nie można też nie zauważyć, że pismem z dnia 7 kwietnia 2009 r. pozwany bank informował klientów m.in. o możliwości bezpłatnej zmiany waluty kredytu. Powodowie z tej opcji nie skorzystali. Natomiast w dniu 7 grudnia 2010 r. zawarli aneks do umowy, którym odroczyły płatność części rat kredytu na okres 24 miesięcy oraz ustaliły, że to końca trwania umowy wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut ustalonego przez NBP.

W konsekwencji od wejścia w życie aneksu powodowie spłacają kredyt po kursie sprzedaży NBP. Postanowienia aneksu nie są abuzywne.

Z powyższych względów żądanie ewentualne pozwu nie może być również uwzględnione na podstawie art. 471 k.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Powodowie nie udowodnili wysokości szkody jaką ponieśli na skutek stosowania przez bank własnych kursów sprzedaży do przeliczenia raty w CHF na PLN.

Żądanie powodów należy również uznać za sprzeczne z art. 5 k.c. Powodowie wykorzystali środki kredytu, nabyli nieruchomości, której wartość wzrosła, czerpią z niej dochód od 2013 r., a umowę kwestionują dopiero po dziesięciu latach, kiedy stwierdzili, że przestała być ona dla nich opłacalna z uwagi na wysoki kurs CHF, pomijając jednocześnie niskie oprocentowanie jaki minimalizuje wysoki kurs CHF.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego ustalonego na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z uwagi na to, że ostatecznie Sąd nie skorzystał z opinii biegłego, którego tezę dowodową sformułował wedle własnej oceny prawnej łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa koszty tej opinii.

W konsekwencji nakazał zwrócić powodom oraz pozwanemu ze Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu w Warszawie kwotę po 1.500 zł tytułem uiszczonej zaliczki na poczet kosztów wynagrodzenia biegłego.